

VĚSTNÍK

SPOLEČNOSTI ANNY PAMMROVÉ

*Z uvedení knihy Divočinu slov mi nech 26.4. 2025
(zleva Michala Mikolášiková a Tereza Marečková)*

81

červen 2025

*Výbor Divočinu slov mi nech... vydalo nakladatelství Sursum
ve spolupráci se Společností Anny Pammrové. Autorkou
ilustrace na obálce je Karolína Rossi.*

Milí přátelé,

nové číslo našeho věstníku, vycházející v polovině dvojitého výročního roku Anny Pammrové, se celé nese v radostném duchu.

Podařilo se nám to, co jsme si předsevzali, nově jsme vydali výbor veršů Anny Pammrové *Divočinu slov mi nech*. Při přípravě knihy jsme, jako již několikrát dříve, spolupracovali s tišnovským nakladatelstvím Sursum a představili ji na slavnostním odpoledni v Městské knihovně v Tišnově v sobotu 26. dubna 2025. Naší hlavní hostkou byla Mgr. Michala Mikolášíková, PhD., jejíž podnětnou přednášku zabývající se poezií Anny Pammrové zde otiskujeme v plném znění, včetně ukázek ze sbírky, které na uvedení knihy četla herečka Tereza Marečková. Té také děkujeme za hudební vystoupení, autorskou interpretaci zhudebněných veršů z inscenace Antieva. Děkujeme také pracovnícím knihovny za vytvoření příjemného zázemí a paní Mačichové a její dceři Viktorce z Pammrova za dovezení vody z Anniny studánky, kterou jsme symbolicky knize připili.

V druhé části věstníku si jistě rádi přečtete dva texty Jany Koudelové. První z nich blíže představuje Karolínu Rossí, autorku obálky naší nové knihy, a druhý je věnován Rudolfo Steinerovi (1861–1925), s jehož jménem jsme se v souvislosti s Annou Pammrovou už mnohokrát setkali, ale soustředěné pozornosti se mu ve věstníku dosud nedostalo.

V červnu nás velmi osvěžilo setkání s trojicí studentů Evangelického gymnázia v Brně, kteří si Annu Pammrovou vybrali pro svůj ročníkový projekt a podařilo se jim, přes jejich věk 16 let, velmi dobře vystihnout její osobnost i myšlenky. Milým překvapením byla na jaře také informace o připravované konferenci „Mezi myšlenkou a institucí: ženy v české filosofii 20. století“ pořádané katedrou filosofie a dějin přírodních věd PřF UK a symbolicky dedikované Anně Pammrové. Konference se uskuteční 2.–3. září 2025 v Praze a my se jí také aktivně zúčastníme.

Mnoho radosti i v horkém letním čase Vám všem přeje

Helena Pernicová

Přednáška při křtu druhého vydání sbírky *Divočinu slov mi nech...*

(Tišnov, 26. dubna 2025)

Michala Mikolášiková

Vážení přátelé myšlenkového odkazu Anny Pammrové, vážení příznivci ducha,

scházíme se dnes, abychom pokřtili a znovu uvedli do světa druhé vydání sbírky básní sestavené Jiřím Kuběnou a původně vydané v roce 2000 nakladatelstvím Vetus Via.

Samotný symbolistický název sbírky *Divočinu slov mi nech*, podle básně zařazené Jiřím Kuběnou na úvod sbírky, nám už předesílá mnohé, co je typické pro básnické vyjádření Pammrové. Imperativ slovesa i odkaz na divočinu ve spojení se slovy nám odhaluje lyrický subjekt jako neústupnou a vytrvalou bytost, ženu bytostně spjatou s přírodou, která si uvědomuje trapnost a nesmyslnost společenských omezení, všeobecně a bezmyšlenkovitě přijímaných konvencí. Ať už na úrovni možností jazyka jako mezilidského či literárního komunikátu, což mimochodem rozebíraly převážně francouzské lingvistky až v 60. letech ve Francii, či jak se dozvídáme v dalších básních, i na úrovni institucí, v krátkozrakosti technického pokroku a drancování přírodních zdrojů, nesmyslných mezilidských bojů a v jejich důsledku útrpného postavení lidí, nerovnoprávnou pozici žen a zvířat.

Nejsem já ze žádné školy,

divočinu slov mi nech!

Na strojně vaše kabrioły

nepřinesla jsem si měch.

*Zvedni na mne kámen v poli,
ranou nepohneš v mých snech.
Neprozradím komukoli,
co objevím v příštích dnech.*

*Dař mne růží nebo holí,
netkne se mne škleb ni vzdech.
Nevstoupím do vaší školy.
Větrím pouta v oněch zdech.*

*Vznešenou mysl krutým řádem
spjatou nezhojíš kyticí ze země chtivě vzatou!
Strážce lidských přání perutěmi mává,
Nebes dary svévolně nerozdává.
V dosahu Cíle Smutek neustává...*

Celkové vyznění sbírky poezie Anny Pammrové je hlubokou kontemplací díky spirituálním a transcendentním tématům, jak si můžete sami ověřit, pokud si vypíšete podstatná jména, která Pammrová nikoliv nahodile, ani pro svůj původně odlišný mateřský jazyk – tedy němčinu, jak se domnívá prof. Martin C. Putna, sama, k laskavému povšimnutí čtenáře, zdůraznila majuskulí. Tento dekonstruktivistický pokus jsem realizovala na první vydané sbírce Pammrové – *Zrcadlo duše* v edici Jiřího Vituly z roku 1945. Pro příklad si můžeme uvést pouze některá...

SMRT	ČERVENEC	PRŮSVĚTÍ	STÁLICE
DUCH	RÁNO	ZMRTVÝCHVSTÁNÍ	NEBE

STÍN	PAN (ve smyslu bůh)	SVĚT	SVÍTÁNÍ
VINA	ČAS	PODNEBESÍ	SLOVO
SMUTEK	KONEČNO	LUNA	EXISTENCE
ŽIVOT	MOCNÁŘ DNE	ÚDOLÍ	JEDNIČKA
NICOTA	DÉMON	MATKA	NULY
OTAZNÍK	PŘÍŠERA	BOHYNĚ TICHÁ	HLUBINA
DÁVNO	NESTVŮRA	ZEMĚ	NEJISTÉ
TOUHA	ZÁVĚŤ	BEZEDNO	BALADA
SYMBOLY	ODLIŠNÍ	DÁLKY	ONA
OTÁZKA	ČLOVĚK	EDEN	VESMÍR
MYŠLENKA	TEMNOTA	CÍL	ANTIEVA
LÁSKA	STVŮRA	ÚSVITNOST	SEN
SVĚTOBOLEM	HISTORIE	SVĚTOKOULE	MÁTOHA
SMUTEK	ECHO	ÚSTRANÍ	NOC
BĚSY	ČLOVĚK-ŽENA	SVĚTLO	ÚDĚL
BŮH/BOHOVÉ	ZLO	ROZCESTÍ	
RÁJ	ŽENSTVÍ	ŠTĚSTÍ	

Básně Anny Pammrové vychází a zároveň shrnují její vizionářskou zkušenost senzitivní ženy, jíž byla literární tvorba bytostnou potřebou a zároveň i útěchou. Na rozdíl od esejí ale i jazykově volnější možností vy-

jádrít myšlenku bez promýšlení složitých gramatických a syntaktických konstrukcí. Ve verších, v nichž Pammrová nemluví o nežádoucím vývoji společnosti, tam, kde dává přednost lyrické výpovědi, jde často o zachycení okamžiku, momentu, nálady či scenerie – stručně přírodní impresi. Právě tento impresionistický prvek a poetické vyobrazení vlastní pravdy je tím, čím se Pammrová jako jediná ženská spisovatelka počátku 20. století nejvíce přiblížila proklamaci literárního programu České moderny a jejímu hlavnímu bodu shrnutému heslem: „Buď svým a buď to ty.“

Podávám do hříčky rýmů

balenou anekdotu.

Kdo z přítomných, kdo z nezvěstných

vystihne pravou notu?

Záludný nátěr tu stírám –

ozdobu stylu přezírám –

vzpírám se – vzpírám!

Čemu?

Životu neživotnému,

vyšňořenému, pokalenému,

zahalenému v rakvi systémů.

Pokud můžeme esejistické dílo A. P. s klidným svědomím položit na roveň esejím anglické modernistky Virginie Woolf, u poetické části tvorby Pammrové se nabízí paralela právě s poselstvím básní Otokora Březiny. Už jen to, že v odborné literatuře je Pammrová stereotypně uváděna pouze jako přítelkyně básníka, vypovídá o nedoceneném stavu v interpretaci její tvorby. Podmínky a okolnosti, za nichž psala a vydávala, se bohužel taktéž nevymykají dobově ukotvenému mužsko-ženskému

údělu – Pammrová prvně knižně publikovala až jako téměř šedesátiletá. Ostatně, jak sama s nadhledem napsala – *Dobrodružství comme il faut*.

V červenci – v době dozrávání –

vyhlédla jsem z okénka.

Předvečer byl fialový:

tryskla smělá myšlenka...

Návěj citná. Rozlet duše.

Dálka dělí dávný stesk.

Co v paměti zbývá z mlžin?

Nejistota. – Vůle blesk!

Smlouva zrána uzavřena

se živly, s bohy tu i tam.

Pohnutka je mimolidská.

V cestu směle se vydám.

...

Oproti akademické pozornosti, které se v posledních letech dostává, i když stále velmi malou měrou, jejímu esejistickému dílu, je u poezie výjma mého interpretačního zpracování, odborné zpracování nulové. I přes současný stav má však poezie Pammrové podle mých náhledů potenciál být po více než sto letech od svého vzniku rehabilitována a zařazena do modernistického literární kánonu i díky aktuálnosti témat, která nám předkládá. Pokud by se podařily vhodné překlady, mohou její práce dalece přesáhnout i český prostor tak, jak se to podařilo právě Otokaru Březinovi.

*Svět jiný hledám, nezamžený,
kde vstup i skon je prozářený.
Rozhlížím se po jiné zemi.*

*V hodině ze všech nejvšednější
daruj mi květ Snů nejvzácnější.
Myšlence jas dej, tělu ether,
ty proudy dálných prostorů!*

Je to právě motiv dalekého prostoru, jehož Pammrová často využívá, pokud píše o myšlenkové kontemplaci. Moment ztišení přírody, při západu slunce je pak iniciačním okamžikem lidství, kdy se všednost proměňuje ve věčné, nehmotné.

*Lesknou se světy.
Šumot tam ve stráni na dobro ztich.
I pramen šplouchavý umkl v drobisku skal.
Činnost svou večerní vánek též zastavil, jako by spal.
A ptáci i brouci?... Neslyšet jich.*

...

*Prostorem dalekým šíří se Sen,
Křídla svá rozpíná, tvůrčí svůj tříbí teď dech,
Dere se do listů, do kostí, do žil, snad – do nervů všech...
Člověk tu mručí jen – všedností dřen.*

*Skály vydechují
Prabáseň ze slují.
Hvězdným svatvečerem,
Záhadným těl šerem
andělé proplyjí.*

Když se zaměříme na tematické a motivické okruhy, můžeme ve sbírce mimo jiné najít motivy autobiografické – autorka sama o sobě hovoří jako o dceři Savany, svůj životaběh připodobňuje k Jaru i Jeseni, ztotožňuje se s borovicí vzrostlou na kamenné skále. Motiv kamene pak často pojí s tématem výchovy i vzdělávání – dalším myšlenkovým okruhem, k němuž se opakovaně vrací.

Výrazné antimilitaristické vyznění i vědomí vlastního autorského úkolu najdeme v lyricko-epické skladbě 1914–1916, kde příčinu válečného běsnění vnímá jako vtělování děbla do žen skrze jich nehodné a nevhodné partnerské vztahy.

*Na Východě, na Západě, Jihu i Severu
v náladě vsugerované chápá roj se kvěru.
Ujařmení porobenci vzájemně se bijí,
netážou se proč v útrapách těla se tu svíjí.*

...

*V bouři té mi Otec duchů nařizuje práci,
jíž by měli vykonávat jen proslulí Draci.*

V citovaném výňatku z básně se staví do role soudce, jinde pak sama o sobě píše jako o šířitelce světla, často v první osobě množného čísla.

Světlo či paprsek pak jsou často využívaným motiv pro duchovní poznání, stejně jako zřídlo:

Muž zvrátil dílo tvoje: on tříští atomy;

poskrnul duši Země a strojí pohromy.

Muž zhrdá Světlem světů...

Vznítíme světlo my!

Velmi zajímavou částí sbírky, sedmou, z níž byl i tento úryvek, jsou verše věnované ženám. Jejich poselství pak přináší odpověď na otázku, zda byla Pammrová feministkou. Na rozdíl od svých spisovatelských kolegyně aktivních v ženském hnutí nechápe Pammrová probíhající emancipaci jako osvobození ženy, vykládá ji pouze jako další stupeň zotročení v rámci patriarchálního, rozumějte špatně uchopeného systému. Z dnešního pohledu, ač by sama k zařazení k jakémukoliv proudu nesouhlasila, bychom její tvorbu mohli zařadit k esenciálnímu proudu feminismu, kam bývají řazeny i ekofeministky.

....

Houpavé slovo „emancipace“

vymáhá řevem pestré sankce;

rozvíří smělé příměry

a v krásky změni příšery.

Sní na aktuální hrazdě,

umístit dá se kdekoli;

nejlépe v novinářské brázdě

v rozmarném tempu šveholí.

Pammrová však kategorii feminismu překračuje v tom ohledu, že přesto, že se jejímu promýšlení věnuje, v konečném vyznění jí jde o nalezení ideálního stavu nikoliv jen pro „člověka-ženu“, ale všechny živé bytosti tak, jak o něm uvažoval už J. A. Komenský ve své pansofii. V tomto vnímám největší přínos její tvorby.

Tvůrčí, hvězdné, čisté Ženství

dovolává se prvenství.

Kdy vyvážnem z oněch par?

Nad námi skryt žití dar.

Vzdáleny jsme živlu svému.

Touha ženy k Neznámému

nemíří k cíli teoretickému...

Bez počátku a bez konce

času prostá Existence

sama sebe stále nese

k Nekonečnu Hmotou třese

do přítvarů zahalena –

fantasticky vyzdobena –

Podstata světa Genese.

Na závěr nám nezbývá jen popřát, ať slova Anny Pammrové dále živě klíčí! A ať třeba i díky poetického prožitku z básní sbírky *Divočinu slov mi nech* vedou slova autorky k živé reflexi všechny, jimž bytostné směřování ani děje na naší planetě nejsou lhostejné.

*Volá mne hlas přísný v nestvořený Chrám;
zve mne úsilovně k Živlů velkým hrám.*

*Hory mne volají,
hvozd svou báseň tají,
blesky šepotají:
marně utíkám.*

*Zlákala mne vůně květů uvadlých?
Neobnovím nikdy vjemů vybledlých.
V ten den, kdy vlas mi zbělá,
myšlenka má smělá
vryje v jiná čela
stopy vzdorů mých.*

Fotografie z uvedení knihy v Městské knihovně Tišnov

Karolína Rossí – autorka ilustrace pro Divočinu

Jana Koudelová

Karolína Rossí je výtvarná umělkyně, kterou jsme oslovili, aby nám poskytla svůj obraz na obálku nově vydané sbírky Anny Pammrové *Divočinu slov mi nech...*

Nahlédneme-li do jejího ateliéru a dopátráme se zdrojů, z kterých čerpá, můžeme objevit mnohé důvody, proč výběr právě této autorky souzní se zdroji, z nichž tvořila Anna Pammrová svoje verše.

Karolína se narodila v Bystřici nad Pernštejnem do výtvarné rodiny a umění ji provázelo od malička jako přirozený vyjadřovací prostředek, byť se zpočátku zdráhala jít stejnou cestou jako její rodiče Božena a Karel Rossí. Vystudovala ateliér Grafika II u Vladimíra Kokolii a strávila také semestr na École nationale supérieure des Beaux-Arts v Aix en Provence ve Francii. Pracuje především v médiu malby a akvarelové koláže, s přesahy do prostorových instalací. Její obrazy jsou plné kontemplativní atmosféry, která nechává diváka pohlédnout do klidu hlubin moře, kdy se stává svědkem zrodu nových životů, či nahlížet do imaginativních světů za hranicemi konkrétna. Inspiraci čerpá z literatury, filozofie i psychologie. V poslední době se inspiruje zejména mystickou formou islámu – sufismem – a ve svých meditacích, které pak přenáší na plátna, se soustřeďuje na místo, kam putuje po smrti duše a co se s ní děje dál. V letošním roce ji čekalo velmi cenné ohodnocení její tvorby – získala cenu Jindřicha Chalupeckého a tím nejen toto ocenění, ale i závazek do budoucna.

Je velmi podnětné, že Karolína vnímá chůzi jako prostředníka, který jí navozuje rytmus, v kterém pak tvoří. Do atelieru chodí pěšky právě z těchto důvodů, získá tím potřebný klid a koncentraci na přítomný okamžik. Pak se může soustředit na samotný proces.

Díky svému citlivému vnímání se jí daří přenést na plátno své pocity a duševní pohnutky, které pak často rezonují i s pocity nás ostatních. A takto se odehrál výběr obrazu doprovázející Anniny verše. Intuitivní vjem jsme posléze spolu odkryly a zjistily, že tento obraz Karolína tvořila v době, kdy potřebovala vyjádřit světu „divočinu svých pocitů“, které prožívala zcela osamocená v Praze po narození prvního syna. Děkujeme, Karolíno!

Rudolf Steiner – filozof, vědec i mystik

Jana Koudelová

Rudolf Steiner je zakladatelem duchovní vědy zvané antroposofie a svým dílem i snahou položil základní kámen celostnímu pojetí osobního rozvoje člověka i vnímání duchovních souvislostí v celosvětovém dění. Připomínáme si jej nyní ze dvou důvodů – letos uplynulo sto let od jeho úmrtí, a také proto, že byl po jemu svěřený čas současníkem Anny

Pammrové a celé vlny, která se vzedmula na přelomu 19. a 20. století a přispěla k osvobození se z pout autokratických vlád, nejen v politickém slova smyslu, a vedla k emancipaci žen na osobní i společenské rovině. Pammrová se s ním pravděpodobně jedenkrát setkala během Steinerovy přednášky v Praze, s mnohými jeho ideami souzněla, ovšem byla též v některých otázkách týkajících se vývoje duše kritická, což patřilo, jak víme, k jejímu způsobu vnitřního dialogu, který přispíval k formování Anniných postojů k filozofickým otázkám života i k veřejnému dění. V životech obou můžeme vysledovat několik společných prvků, od jasnovidných schopností po lásku k přírodě i úctě k člověku jako jedinečné duchovní bytosti.

Rudolf Steiner se narodil 27.2. 1861 v Rakousku a již od mládí se vymykal běžným dospívajícím hochům; brzy se projevil jeho nadání pro duchovní vhledy, které zúročoval v prostředí různých pokrokových spolků, kam docházel. Stal se kritikem dobového katolicismu a prosazoval příklon k teorii reinkarnace. Sám zažil iniciační prožitek v čase kolem osmi let, jenž mu otevřel jasnovidné schopnosti. Postupně si osvojil mnoho rovin vzdělání, od praktického vysokého učení technického ve Vídni až po studium filozofie, latiny a řečtiny. Započal také svá bádání v okultní sféře (z řečtiny: occultus = skrytý, tajný) – tj. v povrchním zraku skrytých oblastech. V jeho době byl okultismus přijímán v jeho ryzím významu a bez náznaku pochybností, on sám navázal v tomto směru na kněžnu Helenu Blavatskou, zakladatelku teosofie. Podařilo se mu završit studia doktorátem z filozofie na univerzitě v Rostocku. Je pozoruhodné, že Steiner, stejně jako Anna P., byl při vytváření zcela nových a nekonvenčních filozofických i praktických postojů schopen čerpat ze své bohaté vnitřní studnice – zdá se tedy, že oba již přišli na tento svět obdarováni vědním i nadáním k objevům na poli duchovního bádání i mystiky. S touto výbavou mohl Steiner velmi rychle vytvořit plán k zušlechťování ducha těch, kdo byli jeho ideám otevření a mohli po jeho odchodu šířit duchovní učení dál. Brzy se seznámil s dílem J. W. Goetha a stal se horlivým podporovatelem i šířitelem jeho díla. V roce 1913 se započalo v Dornachu u Basileje pod Steinerovým dohledem budovat duchovní centrum zvané Goetheanum, v němž sídlila Svobodná vysoká škola pro duchovní vědu a dodnes funguje jako antroposofické centrum pro přímé poznávání světa, v němž se setkávají lidé mnoha profesí a zaměření, zejména učitelé, filozofové a lékaři.

Za základní přínos v přístupu k pojetí lidské psychiky je možné považovat Steinerovo rozdělení duševního života na dva póly: intelektuální pól, který ovládá náš stav bdění a je živěn naší představivostí, která by měla být živnou půdou pro naše bdělé rozhodování. Druhým pólem je pól naší vůle, který je aktivní během spánku a v němž se rodí morální i estetické impulzy jako odraz nebeského světa, které potom v bdělém stavu zpracováváme – díky míře a povaze své představivosti. I později Albert Einstein tvrdil, že podstatným zdrojem pro vědecký pokrok a lidskou evoluci je právě naše představivost. Steiner viděl, dá se říct geniálně, že ke splynutí obou pólů dospějeme působením velké kosmické bytosti Krista a tím přispějeme k tomu, abychom se stali „zrcadelným“ obrazem světa kosmického ducha. V tomto se oba, Steiner i Pammrová, shodovali. Nejvíce se oba myslitelé prolínají a souzní v otázce významu *slova a řeči*, kterou používáme a vysíláme ke svým dětem i blízkým – chápou ji jako vibraci, jako podobu světla, kterým se projevujeme a během života tím přispíváme k vnímání a vyzařování svého praobrazu. Splynutí s *praobrazem* duše vnímali – spolu s iniciátorem této myšlenky J.W. Goethem – jako cíl našeho duchovního snažení a společně v jeho symbolice nacházeli cestu ke skutečnému lidství. Zdrojem, z něhož čerpali, byla evangelia a hluboké procítění Kristova impulsu: „Připravil nás, abychom se mohli stát plně člověkem“.

Z tohoto základu Steiner tvořil a přivedl na svět antroposofické školství, spirituální medicínu i pohybové vyjádření lidské řeči spojené s vibracemi barev, které nazval eurytmií. Eurytmické skupiny se vytvořily i u nás a jsou velmi působivým impulzem pro duchovní ponor, který probíhá u diváků a posluchačů přímo během představení. Šířiteli antroposofických idejí ve školství se staly waldorfské mateřské, základní a střední školy po celém světě.

Prolínání Steinera a Pammrové velmi citlivě vnímala i naše členka Milada Škárová. Dovolím si zakončit vhléd do osobnosti Rudolfa Steinera tímto citátem jeho nadčasového vhledu:

Ve starých kolejích už to dál nepůjde! Budeme-li nadále žít, jak lze žít bez impulsů z duchovního světa, pak sice budeme moci dál rozvíjet průmysl, banky, univerzity... a vykonávat různá povolání, to vše ale povede k úpadku, k zániku civilizace... Dnes nejde o to říkat: „Tak radikálně to nesmíme brát!“ Nebýt v tomto ohledu radikální vlastně znamená napomáhat vplouvání do úpadku lidstva.

Antroposofické centru Goetheanum v Dornachu

Cesta ke kameni Otokara Březiny

Helena Pernicová

V sobotu 10. května 2025 jsme se společně se členy Společnosti Otokara Březiny a dalšími zájemci zúčastnili vycházky na jedno z míst, které rád navštěvoval Otokar Březina při svých pobytech u Jakuba Demla v Tasově.

Pojedete-li z Tasova jižním směrem k Vanči a Pyšelu, přejedete brzy přes menší vodní tok a uvidíte jeho lákavé okolí. Je to údolí potoka Polomina (dříve nazývaného také Polomí), levostranného přítoku řeky Oslavy. Půjdete-li po proudu, dojdete po asi šesti stech metrech na protáhlou louku, kde si pod strání všimnete několika bludných balvanů, kterým Otokar Březina říkal „velrybové mocní“ a kde rád poseděl. Tato místa dobře znal také Jakub Deml a ještě za jeho života, ve čtyřicátých nebo padesátých letech, byl na jeho do jedné ze skalek vytesán mělký výklenek, do kterého chtěl nechat vsadit pamětní desku na upomínku básníka. K tomu ale již nedošlo. Stanislav Vodička v knize *Básník Jakub Deml v Tasově* napsal: *Po stráni rozběhlé silenky a zbloudilé smolničky dovedou vás po okraji lesa do míst, kde tak často odpočíval Otokar Březina a která posvětil svým pohledem. Přivedou vás ke kameni, ve kterém vytesaný rámec světle pohlíží do javorového ráje a čeká desítky let na dárce, jenž by do něho vložil desku s nápisem „Zde sedával Otokar Březina“...*

Dcera Stanislava Vodičky, paní Lidmila Dohnalová, celou historii místa přiblížila členům Společnosti Otokara Březina při své návštěvě v Jaroměřicích v roce 2023 a již o rok později se básníkovi příznivci rozhodli do výklenku instalovat keramickou desku s nápisem. A v letošním roce byla vedle ní umístěna ještě menší destička s portrétem Otokara Březiny. Těší nás, že jsme mohli být přítomni završení tohoto do minulosti sahajícího záměru.

Účastníci cesty ke kameni Otokara Březiny a předseda SOB Petr Kopejska

DOPORUČUJEME K PŘEČTENÍ

Naslouchám, tedy mlčím

(úryvek z knihy Lud'ka Čertika *Spolu, nezkontrolní*, vydalo Hnutí Duha – Sedmá generace, 2024)

Hlavní důvod, proč většina dnešních lidí není schopná dobře naslouchat, spočívá jednoduše v tom, že nedokážeme dlouho zůstat potichu. Každý akt soustředěného naslouchání – počínaje nasloucháním druhým lidem a konče poslechem drobných hlodavců trávě – předpokládá schopnost odmlčet se, utiší. A ta zase schopnost zastavit se, ustat ve veškeré mimoděčné činnosti. Ani jedno však nepatří ke ctnostem (hyper)moderního člověka.

Žijeme v kultuře, která stojí na nepřetržitém toku informací. Zvykli jsme si, že je normální neustále vše komentovat, převádět do statistik a čísel, zkratkovitých údajů, schémat, facebookových statusů – bez ohledu na to, zda jde o válečný konflikt, v němž umírají konkrétní lidé a konkrétní zvířata, nebo o hokejové utkání. Při vycházkách do lesa nebo za město si pak tento návyk nosíme nevědomky s sebou, a cokoliv spatříme nebo zaslechneme, ihned podrobujeme rozboru. Ekologické naslouchání se této převažující tendenci vzpěčuje, protože přirozeně vede k pěstování tichosti, a tím pádem k většímu ocenění ticha. [...]

Jako jiné druhy všímavosti i naslouchání přirozeně vede ke zpomalení. A podobně vede i k tříbení schopnosti vnímat kolem sebe dosud netušené detaily – činí prožitek skutečnosti více nuancovaným, bohatším, rozvernějším.

Příklad z ranku běžně dostupných, a tedy snadno ověřitelných prožitků: Zimní podhorská krajina brzy po ránu. Vrcholky nevyšších hor tonou v bachratých sněhových mračnecích. Tu a tam prosvítá trhlinou mezi mračny bledý sluneční svit a rozsvěcí bílé pastviny, silnice, zapadané střechy domů. Zdálo by se, že tato krajina je dokonale tichá. Když ale sundám vlněnou zimní čepici a z dlaní si pro umocnění posluchačského vjemu vytvořím kolem uší malé paraboly, objevím v ní řadu drobných, ale o to zřetelnějších zvukových dějů – bílé ticho zimní krajiny je jako čistoskvoucí plátno, proti kterému je každý zvuk vyvedený v minuciózně vybroušených konturách. Zde si mohou plně vychutnat krásu každého jednotlivého zvuku – chroupavé boření zimních bot do sněhu (pokaždé, když napadne první sníh, si uvědomím, jak moc mi chybělo), hebké kontaktní hlasy paběrkujících hýlů, praštění větví, statický šum padajících sněhových vloček, narážejících jedna do druhé, vykřesávajících nové světy. A mikrofon ponořený do sněhu může odhalit i zvuky a pohyb, které bych jinak neslyšel: například čilý život hrabošů na návěži.

Soustředěné naslouchání nezřídka vede k mnoha překvapivým odhalením. Co se na první poslech může zdát slité, zhutnělé, homogenní, se pozorným nasloucháním rozrůžňuje, získává na gradientech a rozmanitosti. Stačí jen krátké soustředění a již po chvíli zjistíme, že zdánlivě jednolitý ševl vody sestává z nepřeborného množství mikrotonálního šplouchání, čvachtání, perlení, klokotání, žvatlání, chrochtání, prskání, mumlání a huhlání: že zvuk potoka nebo řeky – a vlastně každý překvapitelný zvuk – je mnohohrstevný, polyfonický, barvitě třepivý. [...] Hlasitost toku ovlivňuje reliéf říčního dna, spletnost koryta, množství vody v řece a pochopitelně i množství překážek, které musí voda obtéct. Když půjdete kolem toku, nenajdete dvě místa, kde voda v řece zněla stejně.

TIP NA VÝLET

Léto v Galerii z ruky

Potěšující místo nad Doubravníkem, Galerii z ruky v Křížovicích, není na Tišnovsku třeba dlouze představovat. Již několik desetiletí ji vede Stanislava Macháčková, manželka sochaře Zdeňka Macháčka. Kromě mnohovrstevné stálé expozice dřevěných plastik jejího muže si zde můžete během léta prohlédnout aktuální výstavu (a dát si výbornou kávu) nebo se vypravit na některý z koncertů v přilehlém malém amfiteátru.

Stanislava Macháčková při zahájení výstavní sezóny 1. 5. 2025

Obvyklá otevírací doba galerie je čtvrtek a pátek 13–18 hod. a sobota a neděle 10–12. a 13–18 hod, ale v týdnu 26. 7.–3. 8. 2025, který začne slavností k nedožitým 100. narozeninám pana Macháčka, můžete do galerie přijít každý den. Z doplňkového programu v tomto mimořádném týdnu vybíráme:

27. 7. 2025

„FLAMENCO“ koncert ve 14 hod.

Veronika Vítová – tanec, Petr a Santi Vítovi – hudební doprovod (kytara a bicí)

29. 7. 2025

„INDIGO QUARTET“ koncert v 17 hod.

Jan Bělohlávek, Martin Flašar, Martina Himerová, Pavel Borský

30. 7. 2025

THE YOUNG PEKÁČ MOJMÍRA BÁRTKA koncert v 17 hod.

31. 7. 2025

„NÍŠMA“ (Klezmer trio) koncert v 17 hod.

Michal Kříž – klarinet, Ondřej Zámečník – akordeon, Šimon Jakubíček
– kontrabas, zpěv

1. 8. 2025

„LÁSKA NENÍ SLOVO...“ podvečer šansonů a poezie v 17 hod.

Lenka Filipová–Kudelová, Stanislava Macháčková

hudební doprovod: Max Wittman a Milan Kašuba (kytary)

2. 8. 2025

„SRNČÍ A KOČIČÍ“ koncert v 17 hod.

Martin Steiner, Lucie Nezbedová, Martin Nezbeda, Petr Mikšovič, Tom
König

3. 8. 2025

„MORAVSKÉ JAZZOVÉ DUO“ koncert v 17 hod.

Milan Kašuba a Petr Kořínek

Hudebnice Iva Bittová u hrobu A.P. na závěr své návštěvy na Pammrově

Vydala Společnost Anny Pammrové z.s., Tišnov

Redakce: Helena Pernicová a Jana Koudelová

Fotografie: Jan Pernica, sociální sítě

Předtisková příprava: Ivana Kurucová, Sursum

**web: annapammrova.cz
helenapernicova@gmail.com**